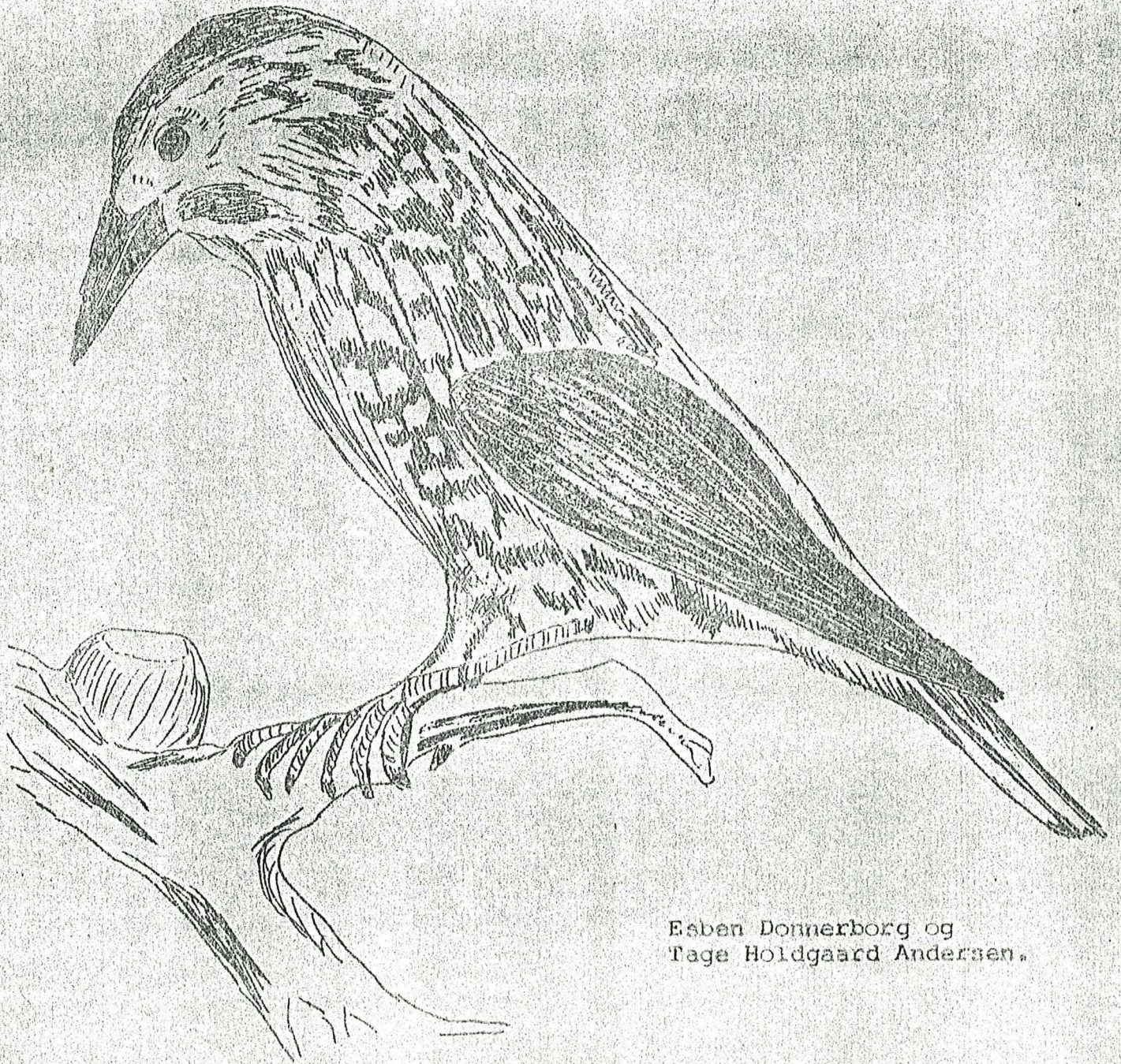

ORNITHOLOGISKE UNDERSØGELSER I VESTJYLLAND.

Esben Donnerborg og
Tage Holdgaard Andersen.

Ornithologiske undersøgelser i Vestjylland.

Dette er vor foreløbige rapport over ornithologiske undersøgelser i Vestjylland.

Selve områdets udstrækning er, som følger:
Vemb, Holstebro, Viborg, Ikast, Brande, Grindsted, Ølgod, Ringkøbing og Ulfborg.

Rapporten er, som det ses, ikke fyldestgørende. Dette skyldes, at undersøgelsen først blev startet i Oktober 1970, og vi har derfor ikke modtaget så meget materiale endnu, men vi håber der kan rådes bod på dette i år og i de kommende år.

Vi er derfor interesserede i alle oplysninger, som fugleinteresserede kan give os. Det er derfor nødvendigt, at Deres iagttagelser kommer frem, hvad enten disse er gamle eller nye, store eller små. Det forholder sig nemlig således, at det Vestjydske område er meget dårligt undersøgt rent fuglemæssigt set.

Såfremt De er interesseret i at bidrage med materiale til denne undersøgelse, opfordrer vi Dem til at indsende Deres iagttagelser til en af nedenstaaende, der tillige vil være behjælpelige, hvis De ønsker nærmere information om undersøgelsens art:

Esben Donnerborg,
Gadegaardsvej 38,
7400 Herning.

Tage Holdgaard Andersen,
Grønnegade 48,
7400 Herning.

Vi vil gerne benytte lejligheden til at takke alle, som har vist denne undersøgelse interesse, og specielt vil vi takke følgende for at have stillet materiale til rådighed:

Erling Clausen, Herning,
O.Hestehave, Karup,
A.Holm Joensen, Vildtbiologisk Station, Kalø,
Tom Vestergaard, Herning.

Vi har i oversigten gjort brug af Vildtbiologisk stations andefugletælling fra 1968/69. Disse er resultater af månedlige tællinger i vinterhalvåret, og vi har her angivet resultaterne med henholdsvis minima og maxima.

Vi håber, at der vil komme så meget materiale ind, at vi vil være i stand til at udgive en fyldigere lokalitetsliste, en fugleliste foruden andre ting i løbet af de kommende år.

Herning, den 1. Marts 1971.

Esben Donnerborg

Tage Holdgaard Andersen.

INDHOLDSFORTEGNELSE.

<u>Område:</u>	<u>Side No.</u>
Borris egnen	15
Borris Hede	14
Gudum Kær	7
Gødstrup Sø	9
Hald Sø	4
Harrild Hede	13
Høgild- & Birkebæk Plantager	11
Karup Egnen	5
Knudmose, Herning	10
Nørre Sø	3
Revling- & Hallundbæk Mose	17
Sunds Sø	8
Søby Sø.	12
Sønder Sø	3
Tim	6
Ved Sø	4
Ølgod Egnen	16

For alle lokaliteterne gælder det, at talangivelserne for ynglefugle betegner par, og for ikke ynglefugle individer.

SØNDER SØ:

Beliggenhed: Umiddelbart øst og sydøst for Viborg
Grænsende op til denne.
Beskrivelse: Ret høje brinker på østsiden, tildels skovklædte
Vestsiden jævnt skrånende ned til søen.

YNGLEFUGLE:

Oplysninger savnes.

IKKE YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker: 0-3
Gråand: 25-275.
Skeand: 0-15
Taffeland : 0-2
Troldand : 0-15.
Blishøne: 20-130.

NØRRESØ:

Beliggenhed: Umiddelbart øst for Viborg, grænsende op til denne.
Beskrivelse: Ret høje brinker mod øst, iøvrigt set som Sdr.Sø.

YNGLEFUGLE:

Oplysninger savnes.

IKKE YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker: 15-150,
Lille lappedykker: 0-2,
Troldand : 0 - 15
Stor skallesluger: 0 - 5,

HALD SØ:

Beliggenhed: 5 km, sv for Viborg.

Beskrivelse: Areal 33 ha stor sø med skovklædte brinker.
Hovedsagelig løvskov.

YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker, Knopsvane (I), gråand, grønbenet rørhøne, blishøne, dobbeltbekkasin.

Yderligere oplysninger om de til selve søen knyttede ynglende arter savnes.

IKKE YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker: 0-5

Lille lappedykker: 0 - 5

knopsvane : 0 - 5

gravand : 0 - 15,

Gråand : 15-1000,

Pibeand : 0 - 4,

Spidsand : 0 - 4

Troldand : 4-60,

Blishøne : 15-900.

VED SØ:

Beliggenhed: 7 km syd for Viborg. Vest for Rindholm.

Beskrivelse: Opstemmet sø i forbindelse med Mølle. Omgivet af skov på en del af bredderne. På andre dele engarealet helt ned til søen.

YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker, gråand, grønbenet rørhøne, blishøne, vibe, dobbeltbekkasin.

Oplysninger angående ynglende arter og antal mangler desværre i stort omfang. En observatør ved denne sø ville være os til stor nytte.

IKKE YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker: 0-20,

Knopsvane : 0-2

Gråand : 40-75,

Krikand : 0-2,

Pibeand : 0-2,

Troldand : 0-25,

Bjergand : 0 - 10,

Toppet skallesluger : 0-15,

Blishøns : 10-60.

EGNEN OMKRING KARUP:

Specielt Karup Hede og Flyvestationsområdet.

Beskrivelse: Hedeområde med en del græsbevoksning og spredte bjergfyrbevoksninger. Plantagerne består hovedsagelig af rødgran. Desuden er der her medtaget en del fugle fra Karup å og engene deromkring.

YNGLE FUGLE:

Knopsvane (1)(Kragesøen), gråand(Kragesøen 1), krikand, musvåge, spurvehøg, tårnfalk, urfugl (max. 20 på flyvestationsområdet, højst observerede antal er 13 kokke på en spilleplads) agerhøne, fasan, vandriske, grønbenet rørhøne(Kragesøen & Karup å), blishøne(Kragesøen 3-4) vibe, tinksmed, ringdue, kirkeugle, natravn, toplærke?, hedelærke, sanglærke, landsvale, digesvale, gråkrage, allike(ca.100), husskade, skovskade, musvit, blåmejse, sortmejse, topmejse, gærdesmutte, sangdrossel, misteldrossel, soisort, stenpikker, byrkefugl, rødhals, rørsanger (Kragesøen) sivsanger, havesanger, gransanger, fuglekonge, jernspurv, skovpiber, hvid vipstjert, stær, grønirisk, tornirisk?, lille korsnab?, bogfinke, gulspurv, korsværling, gråspurv, skovspurv.

IKKE YNGLE FUGLE:

lille lappedykker(27/12-70 Karup å), sangsvane, troldand (Om vinteren i Karup å v/Sdr.Resen, Kragesøen 10 d. 28/5 og 6/5-70, 10 ex den 8/5-70), hvinand (flokk på 30-40 stk. i eftersommeren 1968), fiskeørn (1 ex. d. 24/8-70, og 2 ex. over Kragesøen d.28/12-70), stor regnsøve (enkelte observationer efteråret 1969), tinksmed (3 ex. d. 23-24/8-66 ved mindre vandløb), isfugle(1 ex. v/Karup å 1965) råge(vinteren 69/70), nøddekrige (invasionsåret 1968) halamejse (5 ex. d. 11/1-70) sumpmejse (enkelte gange om vinteren) gul vipstjert (5 ex.Kragesøen 6/5-70) grønsisken (20 ex. d. 31/1-70, 8 ex. 26/12-70) kvækerfinke (1970, 17/11, 19/1, 8/2, 1/3, 27/3, 3-7 ex, 26/12 2 ex)

HEDEAREAL VED TIM:

Beliggenhed: ved Tim.

Beskrivelse: Hedeareal spredt bevokset med bjergfyr.
En del af arealet opdyrket. Heden omgivet af
plantage. På den ene side Rejkjær Plantage, som
støder op til Ulfborg Plantage og Thorsted Sande.
På arealet findes nogle hedesøer.

YNGLEFUGLE:

Oplysninger savnes.

IKKE YNGLEFUGLE:

Krikand 1970: 6 obs. Normalen er 30-45.

Urfugl 1970 : 1 kok og 1 høne 25/10, 1 kok 29/12.

Disse kommer sandsynligvis fra indsanderne øst
for området.

Dobbelt bekkasin: 1970: 50 obs.

Svaleklire : 12 rast 5/9-70.

Hvidklire: 1 rast 8/9-70.

Ringdue: 200 i Rejkjær Plantage fra begyndelsen af september
til slutningen af oktober.

Gråkrage: 50 rast ved vildtfoderplads.

GUDUM KÆR:

Beliggenhed: 8 km nordøst for Herning ved Storaænen

Beskrivelse: Engareal, der bliver gennemløbet af Storaæn.
Der er sket en åregulering og delvis afvanding
i 1965.

YNGLEFUGLE:

Gråand: (2)

Urfugl: (indtil 1965)

Dobbel bekkasin (1-2)

Hættemåge: (200-300 i 1963)

IKKE YNGLEFUGLE:

Gravand,

Skovsneppe,

Stor Regnspøve : 10-15.

SUNDS SØ:

Beliggenhed: 8 km nør for Herning.

Areal: 25 ha.

Beskrivelse: Søen er kranset af sommerhusbebyggelse. Om sommeren foregår der en del badning og sejlads på søen. Tilløbet er Møllebækken, og afløbet er Sunds Nørreå.

YNGLEFUGLE:

Knopsvane (I), gråand, grønbenet rørhøne, blishøne.

Der er meget få ynglefugle knyttet til søen på grund af begrænset vegetation ved bredderne og på grund af kraftig og støjende speedbåds-sejllads.

IKKE YNGLEFUGLE:

Vinter- og trækfugter.

Sangsvane : 0 - 15,

Gråand : 50 - 300,

Pibeand : 0 - 15,

Stor skallesluger : 0 - 100,

Fiskeørn :

Blishøns : 0 - 20

stor Præstekrave :

GØDSTRUP SØ.

Beliggenhed: 5 km nordvest for Herning.

Beskrivelse: Fritliggende sø omgivet af lave bakker med småskov, og blandet løvskov. Mudderbanker med gammelt åløb i nordøst og kloakudløb i sydøst.

YNGLEFUGLE:

Knopsvane : 1
Gravand : 2
Gråand : 15-20,
Rørhøne: flere
Blisshøne : 4-6
Dobbelt bekkasin : 1-2.

IKKE YNGLEFUGLE:

Sangsvane: 0-70.
Pibesvane : 0-50.
Gråand : 0 - 100,
Krikand : 0 - 10,
Atlingand : 0 - 10
Taffeland : 0 - 15,
Troldand : 0 - 15,
Hvirvand : 0 - 15,
Stor skallesluger : 0 - 75.

KNUDMOSEN:

Beliggenhed: Umiddelbart syd for Herning.

Areal: ca. 400 tdr. land.

Beskrivelse: Gammel hedemose, tildels afvandet med mindre hedestræk, små birkelunde, gamle tørvegrave og større stræk med tuegræsser. Herning Byråd har vedtaget at omdanne mosen til en naturpark, hvori indgår beplantningen af visse områder med en sibirisk birketræsart.

YNGLEFUGLE:

Lille lappedykker (1), knopsvane (1), gråand (10-15), krikand (2-3), tårnfalk (1), agerhøne (ca.15), fasan (ca. 15), grønbenet rørhøne (10-15), blishøne (max.10), vibe, dobbeltbekkasin, hættemåge(70), ringdue (max.5), tyrkerdue (max.5), gøg (max.3 æglægende hunner), skovhornugle (1), hedelærke?, sanglærke, gråkrage (25-30), allike (ca.50), husskade (max.30), musvit, blåmejse, sumpmejse, gærdesmutte, solsort, bynkeful, rørsanger, slivsanger, gulbug, tørsanger, gærdesanger, løvsanger, jernspurv?, engpiber, hvid vipstjert, gul vipstjert, tornirisk, bogfinke, gulspurv, bomlærke(3-5), rørspurv.

IKKE YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker, gråstrubet lappedykker, sorthalset lappedykker, Fiskehejre, gravand, atlingand, spidsand, skeand, taffeland, troldand, sortand, musvåge, spurvehøg, vandrefalk d.8/2-69, vandriske, stor præstekrave, hjejle (max.3 pr.år), stor regnspove, svaleklire, tinksmed, rødben, sortklire, hvidklire, mudderklire, alm. ryle, brushane, svartbag, sølvmåge, stormmåge, skovskade, halemejse, misteldrossel, sjagger, sangdrossel, vindrossel, stenplikker, græshoppesanger (måske ynglefugl), munk, stor tønskade, dompap, kvækerfinke.

Plantagekomplekset Rind-Jynde vad-Høgilgård-Birkebak-Harreskov medregnet Rind- og Fjederholt å plus nærmeste omgivelser.

Beliggenhed: ca. 7 km syd- og sydvest for Herning.

Beskrivelse: Overvejende nåletræsplantager, som plantedes i begyndelsen af 1900-tallet. Hist og her mindre løvskovsstykker. Sumpede stræk med rørskov ved åerne, enge, små oligotrofe og dystrofe skovsøer, mindre hedearealer med spredtstående fyr og enebær.

YNGLEFUGLE:

Knopsvane (Rind å 2-4) gråand (ca. 50), krikand (ca. 4), musvåge (ca. 20) spurvehøg (ca. 15), duehøg (2), tårnfalk (10), agerhøne (alm. på de få marker, der ligger i selve plantagekomplekset), fasan (alm.), plettet rørvagtel (hørt på 2 lokaliteter) grønbenet rørhøne (Rind å 3 pr. 1 km egnet åstykke) blishøne (ikke alm.) vibe (25-50 ved Rind å), dobbeltbekkasin (Rind å 4-5 pr. km egnet åstykke), mudderklire ses så ofte i ynglesæsonen og da så urolig, at den må antages som ynglefugl), ringdue (meget alm. antal?) gøg (alm. navnlig omkring åerne), natravn, grønsøtte (10-15), stor flagspøtte, digesvale (Rind å 50-100), gråkrage (25 i den østlige del af komplekset) allike (enkelte steder ned til Rind å) skovskade (50-100), sortmejse (mere end 500) topmejse (mere end 500), musvit, blåmejse og sumpmejse alm. ved åerne, træløber, sangdrossel, solsort (meget alm. antal?) rødstjert, gransanger, fuglekonge (almindeligst i kompleksets vestlige del, i hele området max. 1500-2000) grå fluesnapper, skovpiber, stillits (10-20) lille korsnæb, bogfinke (navnlig i områdets østlige del, ialt ca. 2000) rørspurv (r. f. alm. ved åerne)

FORMODEDE YNGLEFUGLE:

Skovsneppe, vendehals.

IKKE YNGLEFUGLE:

Fiskeørn, stor regnspove, sølvmåge (ungfugle), stormmåge, hættemåge, sjagger, vindrossel, broget fluesnapper, dompap, kvækerfinke.

Dette store skovområde er desværre mangelfuldt undersøgt, og alle talangivelser bør derfor tages med forbehold.

Søby Sø med plantager og brunkulslejer.

Beliggenhed: ved Kølkjær (sydvest for Herning)

Beskrivelse: Søens vandareal er 75 ha. Søen er opstået grundet brunkulsgravningen. Klarvandet med rørbevoksning langs alle bredder. Sump af star, lysesiv, mos og smalbladet kæruld inden for rørene. Der findes en del vandpest i søen.

YNGLEFUGLE:

Toppet lappedykker(3-4) gråstrubet lappedykker(2-3), sorthalset lappedykker (1-2), knopsvane (2-6), gråand (3-4), atlingand ?, taffeland ?, troldand ?, vandriske ?, grønbenet rørhøne(3-4), blishøne(8-10), vibe, stor præstekrave ?, hjejle ?, dobbelt bekkasin(0-12), sølvmåge (Der har været omkring 35 ex hele sommeren, formodes at yngle), ringdue, kirkeugle ?, husskade(4), skovskade, musvit, topmejse, stenpikker (3-4), rørsanger(5-10), sivsanger (5-10), tornsanger(4-5), løvsanger, fuglekonge, engpiber (adskillige), hvid vipstjert (2-3) rørspurv(3).

IKKE YNGLEFUGLE:

Gråstrubet lappedykker, toppet lappedykker (2-4), knopsvaner (5-75) sangsvane(0-5), gråand(0-2000), krikand (0-50)(både som overvintrende og oversomrende), atlingand, pibeand (50-300), taffeland (0-75 som overvintrende, 0-200 som oversomrende), troldand(0-20 både overvintrende og oversomrende), hvinand (0-20 både overvintrende og oversomrende), blishøne (50-1000), hvidklire, hættemåge, landsvale, bysvale, digesvale.

HARRILD HEDE:

Beliggenhed: Mellem Hallund Hede og Over Hallundgård.

Beskrivelse: Al hede med indsande med mose (Ulvemose) og bæk. Arealerne er ved at overgå til græs. Desuden omkranset med nåletræer. På selve heden spredt bjergfyrbevoksning.

YNGLEFUGLE:

Krikand : 1
Urfugle : 2-3
Stor regnspove : 1 ?
Tinksmed : 1
Hedelærke : 2-3
Stor tornskade : 1

IKKE YNGLEFUGLE:

Fiskehejre : 0-20,
Fiskeørn.

BORRIS HEDE:

Beliggenhed: ca. 2 km syd for Borris.

Beskrivelse: Militært skydeterræn. Den overvejende del af arealet bevokset med hedevegetation, enkelte steder isprængt bjergfyr; også græsarealer. Adskillige oligotrofe hedesøer, sumpede stræk ved Omme å, der gennemløber terrænet, småmoser og mindre stykker med lav nåletræs-skov.

YNGLEFUGLE:

Knopsvane, gråand(20), krikand (ca.15), musvåge (3), duehøg (1), tårnfalk (ca.10), urfugl (holder navnlig til i områdets østlige del, 50 spillende kokke) agerhøne (alm. i området, max.50), fasan (20-25), grønbenet rødhøne, blishøne (ikke alm.) vibe(10-20) dobbeltbekkasin, stor regnspeve(35), stor kobbersneppe (I m. unger 1966), tinksmed (6-7), rødbe(20), hættemåge (80), ringdue(ca.15) gøg (50), skovhornugle(5), hedelærke, gråkrage (30-50), husskade (max. 20), bynkefugl, sivsanger, tornsanger, gærdesanger, engpiber (ret fåtallig) hvid vipstjert, gul vipstjert, stor tornskade(5-10) tornirisk, gulspurv(50-100), bomlærke(fåtalig), rørspurv(min.70)

IKKE YNGLEFUGLE:

Fiskehejre, nedehejre (I han og I hun iagttaget d.2/7-1967), svaleklire, hvidklire, mudderklire, digesvale, allike.

Eggen omkring Borris m. Skjern og Omme å og enge
(uden for harens skydeterræn: Borris Hede)

BELIGGENHED: Område med centrum i Borris og radius 5 km.
Beskrivelse: Agerland med gennemløbende åer og dertil knyttede enge, smålunde og småskove, gammelt brunkulsleje øst-nord øst for Borris.

YNGLEFUGLE:

Fiskehejre (1 skovområde nord for "Laksetrapperne"), hvid stork, (1 i Borris), knopsvane, gravand (min.2), gråand, krikand, tårnfalk (min.3), agerhøne, fasan, grønbenet rørhøne, blishøne, vibe (meget alm.) dobbeltnekkasin, ringdue, tyrkerdue (10-15 i Borris), gøg (alm. ved navnlig Omme å) Kirkeugle (min.1 i Borris) natugle (1 i Borris), bynkefugl (meget alm.) Munk (Borris) grå fluesnapper, broget fluesnapper, tornirisk (max. 40 v. Borris)

IKKE YNGLEFUGLE: (navnlig vinter- og trækgæster)

Knopsvane (0-7), sangsvane (0-16), gravand (0-2), gråand (0-1425), krikand (5-495), pibeand (0-3), trøldand (0-80), hvinand (0-75) stor skaliesluger (0-465), blishøne (20-42), strandskade, hjejle (ca. 100 på træk efterår 1969), dobbelt bekkasin, svaleklire, tinksmed, hvidklire, mudderklire, stormmåge, hættemåge.

EGNEN OMKRING ØLGOD:

Beliggenhed: Område med centrum i Ølgod, og radius 5 km.

Beskrivelse: fladt agerland med småskove, få bække og enge.

YNGLEFUGLE:

Spurvehøg (1), tårnfalk (2), agerhøne, vibe, dobbelt bekkasin, ringdue (ca. 20), tyrkerdue (10), gøg (ca. 5), stor flagspøtte, toplærke (2-4), sanglærke, gråkrage (ca. 20), allike (10-15), husskade (fåtaillig), skovskade (5-10), musvit (50-100), blåmejse (50-75), sortmejse (max. 25), topmejse (ca. 25), sumpmejse (ca. 30), sangdrossel (max. 10), solsort, bynkefugl, rødhals (max. 20), havesanger, tornsanger, gærdesanger, fuglekonge (min. 50), grå fluesnapper, skovpiber (ca. 10), tornirisk (meget alm. i Ølgod), gulspurv (meget alm.), rørspurv (10-15).

IKKE YNGLEFUGLE:

Musvåge, hjejle, hættemåge, sjagger, dompap.

REVLINGMOSE, VORSLUND & HALLUNDBÆK MOSER.

Beliggenhed: 5 km vest for Give.

Beskrivelse: Mose med tørvegrave. Arealet er bevokset med krat af pors, pil, birk og elm.

YNGLEFUGLE:

Grånd : 2
Krikand : 1
Løbbeltbekkasin :
Stor regnsøve : 9
Høttmåge : 300.